

עטון ערבות

פברואר - מרץ 1985

בטאון המועצה האזורית 'הערבה' התיכונה'

גליון מס' 15

בקור ראש הממשלה בערבה

רשם: ז'ק קנו

"זה היה יום משגע ומלא רשמים עמוקים" ! בדברי

התפעלות אלה חתם ראש הממשלה שמעון פרס את

ביקורו בערבה, לאחר יום ביקורים עמוס בו

נראו על קצה המזלג את הישגיה של ההתישבות

באזור. ראש הממשלה החרשם עמוקות מיפי הישו-

-בים ומהנוף האנושי, וכמו כן מהמפעלים הכל-

-כליים והחקלאיים, שהם ללא ספק הישגים בהם

ניתן להתגאות.

מטרת ביקורו של ראש הממשלה לא היתה לטפוח

על שכם העוסקים במלאכת ההתישבות בלבד, אלא

ללמוד את הבעיות המציקות לאזור, מתוך הכרה

ברורה, שמתחת למעטה של הישגים אדירים, טמונות

גם בעיות קשות הזועקות לפתרון מידי. בפגישה

שנערכה עם נציגי הישובים שמע ראש הממשלה ממקור

ראשון על הבעיות הסבוכות של האזור, שהועלו

בצורה אובייקטיבית ועניינית על ידי מנכ"ל

המפעלים וראשי המועצות האזוריות של חבל אילות

והערבה התיכונה. דבריהם זכו להקשבה ולהתע-

-ניינות רבה מצדו של שמעון פרס, ששאל אותם

שאלות הבהרה והבטיח לבדוק ככובד ראש בדרגים

הממשלתיים הבכירים את כל הנושאים שהועלו שהיו

מגוונים מאד, כאלה הקשורים בשאיפה לבניית

חברה שונה באזורנו המושתתת על הקמת ישובים

עירוניים קהילתיים קואופרטיביים, אך עיקר

הנושאים עסקו בבעיות פרגמטיות המחייבות

פתרונות בטווח הקצר והבינוני. הדוברים ציינו

את הצורך בהקמת רשות ממשלתית שמתפקידה יהיה

לטפל בנושא איכלוס ופיתוח הערבה מתוך מטרה

להפוך את האזור למוקד משיכה לעם ישראל, דבר

הכרוך בהשקעת מאמצים והון להקמת מפעלים ממשל-

-תיים או פרטיים שיוכלו להוות מקור פרנסה

לתושביו, ובמסגרת זו יש כמובן גם לתמוך במפע-

-לים הקיימים.

לשם השגת כל אלה הועלתה הדרישה החד-משמעית

לשנות את הסטטוס של האזור, ולהפכו מאזור

פיתוח המוגדר כ-א', לאזור פיתוח א +. המש-

-מעוּת המעשית של שינוי זה תתבטא כמתן הטבות

ותמריצים לאוכלוסיית האזור בכלל ולאוכלוסיית

המורים בפרט, דבר שירים את תרומתו לפתרון

הבעיה החמורה של הקושי לגייס כוחות הוראה

לביה"ס. נושא נוסף שהועלה בשיחה היה הצורך

החיוני לפתח את מרכז ספיר כמוקד לאכלוס

הערבה, דבר שכרוך ביצירת מקורות פרנסה נוספים

באזור ובשחרור תקציבים להרחבת הבניה.

ולגבי הישובים החקלאיים הקיימים ואלה העתידים

לקום, הועלה הצורך הדחוף למצוא תקציבים לפיתוח

משק המים הנמצא בירידה מתמדת עד כדי כך, שלרשות

החקלאים באזור כמות מים הנמצאת מתחת לתקן

המקובל בארץ.

ראש הממשלה החרשם, כאמור, מהפוטנציאל

האדיר הטמון בערבה, והוא מודע לבעיות הקשו-

-רות בפיתוח החקלאות ובהתישבות בכלל. הביקור

הסתיים בהבטחה שכל הסעיפים שהועלו ייבדקו

כדיקה מדוקדקת וממצה בניסיון לפתור את הבעיות

בכללן או בחלקן. נקווה שאומנם תוצאות הביקור

תצמצמנה את הפער קיים בין המציאות הקשה לבין

שאיפותינו.

פגרת הפסח

פעולות תרבות בתקופת פורים

פורים כבר מאחורינו וחג הפסח קרב וכא.
לאור הנסיון של השנה הקודמת החלטנו לוותר
השנה על מופע לפורים - לילדים או מבוגרים,
מכיוון שראינו שיש טעם לשמור בראש ובראשונה
על הפעילויות הפנימיות המתקיימות בישובים,
לכן לא היתה בדעתנו ליצור התנגשות וכפילויות
בלוח הזמנים העומד לרשות הנותנים ידם להצלחת
החגיגות המקומיות.

פ ע ו ל ו ת ת ר ב ו ת כ פ ג ר ת ה פ ס ח

בפגרת הפסח (לאורך כל החופשות בביה"ס) לא
תתקיים פעילות במסגרת מחלקת התרבות מפאת מיעוט
החברים הנשארים באזור, והפעילות תתחדש במוצאי-
שבת 20.4.85.

ת כ נ י ו ת ה ת ר ב ו ת ל ח ו ד ש י ם

ה ק ר ו ב י ם

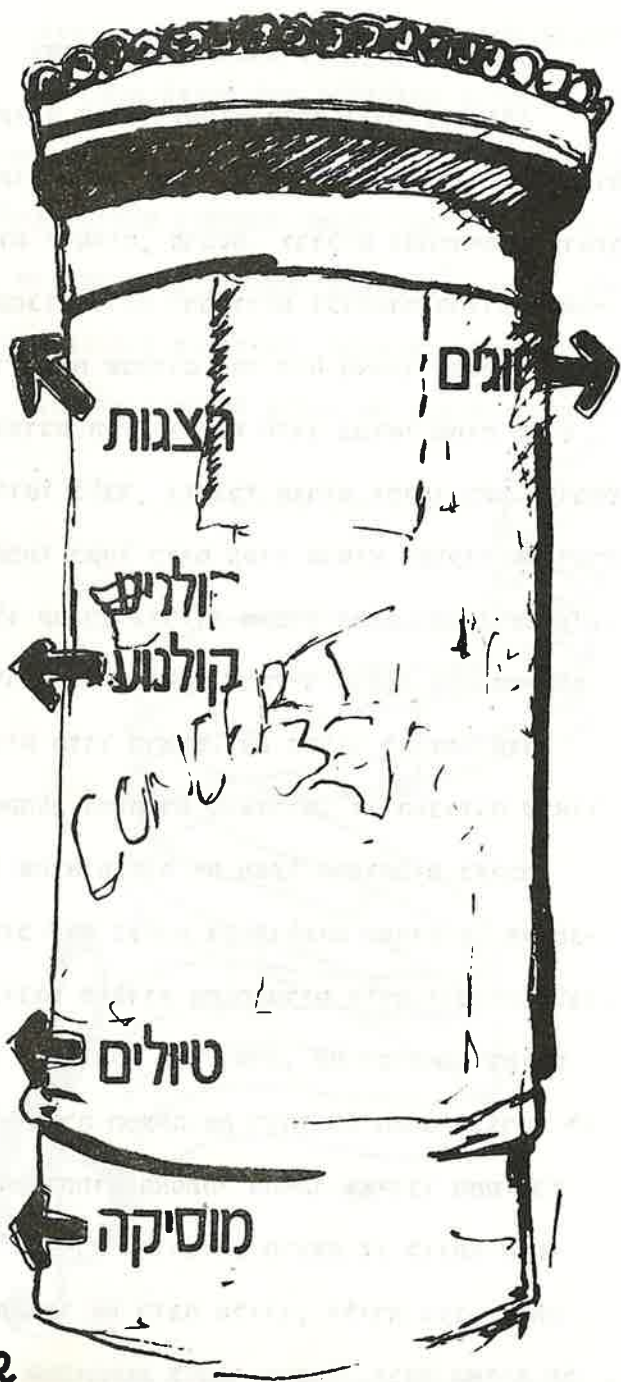
16.3.85 דודו טופז "פליטת פה"

23.3.85 מועדון זמר בחצבה הנושא "שירי מדבר"
(החוג יתקיים מסביב למדורה).

20.4.85 סרט מופע בז'אז.

25.4.85 יום העצמאות (פרוט בעלון הבא).

ל ה ת ר א ו ת פ מ ד ר

ה-על כוס קפה-על כוס קפה-על כ

עם רינה קליין

א"י הישנה, כזה היה יהודה שרת בליגור, שחולל

תקופה בתרבות המוסיקלית וכמוהו אחרים...

רינה קליין היא בין "המשוגעים לדבר" החולמת

להפוך את הערבה גם למרכז של מוסיקה והיא

מייצגת חוג יותר רחב של "משוגעים לדבר" הפועלים

בתחום זה ובראשם עומדת במסירות גם מלכה הלל...

ועוד... את רינה פגשתי בסופו של יום עבודה

בשדה בכיתה שנסוכה עליו מרוחה של האמנות:תמו-

-נות פרי יצירתם של בני המשפחה.

רינה דוגלת ביצירה עצמית בכלל ועל אחת כמה

וכמה באזור מבודד ומרוחק כמו הערבה, שארגון

מופעי תרבות המושתתים על יבוא אמנים מהחוץ

ועל רמה קשה כקריעת ים סוף. ולא זו בלבד-

יצירה בתוך הכית שונה מיבוא מכל סוג שהוא,

לכן אומרת רינה צריך לפתח את היצירה העצמית

בכוחות שלנו ואמנם למזלנו האזור משופע

בכוחות מוסיקליים, ורבים הם חובבי הזמר

בתוכנו. ברוח זאת נתונות מחשבותיה לאופיו

יצירתו של מועדון הזמר הפועל באזורנו כהנ-

-חיותו הנאה של יוסי לב. רינה מבקשת לראות

במועדון הזמר משהו חויתי יותר המעורר בתוך

הישובים יוזמה עצמית מוסיקלית, והיא מציעה

שכל ישוב המארח את חוג הזמר יכין לקראת כנוס

החוג כמה שירים שישירו אותם. זמרי המקום

בליווי קהל השרים. זה יתרום להעלאת הרמה,

יעורר סקרנות ויצור גיוון בכל מפגש ומפגש.

כשאנו באים לשוחח על מוסיקה ואמנות

בערבה עלינו לפתוח בכמה דברי ציונות;

נתונים אנו בתוך מציאות שכולה חולין ודאגות

יום יומיות, פרנסה, יכולים ומחירים... ואין

שעתנו פנויה להרהורים ולנתיח החורג מהאפ-

-רוריות שבקיום. מי היה מאמין שבשממת עולם

ובערבת הנצח יתממש חזון נבואי שהיה חלום

פיוטי בלבד, וישובי אורות יקומו כלב הערבה?

ישבתי בקהל ביום בקור הנשיא ושמענו את דבריו:

"לו קם בן גוריון מקברו והיה רואה ושומע"...

היה בדבריו משהו שהחזיר אותנו אל המציאות

שהיא חזון לרבים. את דבריו ליותה שירת

המקהלה ותזמורת הישובים. זו המנגינה שראוי

לה שהיא תלווה את מפעל ההתישבות בערבה,

וטוב שיש בערבה גם חולמים בתחום זה של מנ-

-גינות המלוות את הצעדים היום יומיים שלנו.

לא רק כלכלה משק ושדה, לא רק דאגה לקיום

אלא שירה המעלה את רוחו של האדם וגורמת לו

הנאה בתחום האסתטי במשהו שאיננו ממשי כי

אם בספירה הרוחנית. הרגשה זו לותה אותי

כשפגשתי את רינה קליין, ילידת נען, אותה

נען המפורסמת ב"דוד זהבי", יוצר השירה של

הלהקה האזורית

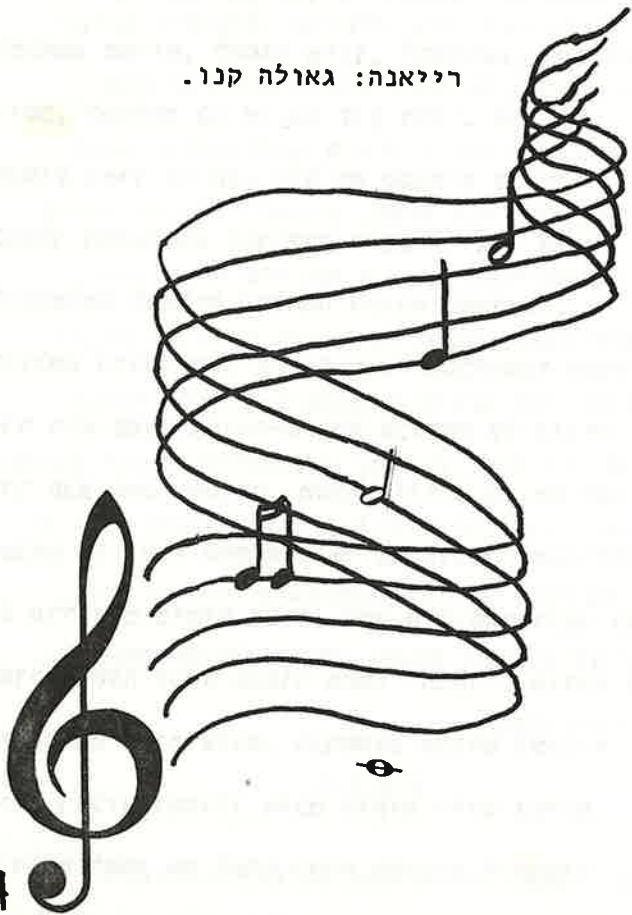
אם בפעילות אזורית עסקינן אומרת רינה: השנה הוקם חוג לאוהבי השירה בהדרכת מדריך מבחויץ שהציב מטרה לעצמו: להגיע להופעה יצוגית ממש כלהקת זמר, אך כנראה שבגלל קשיים תקציביים הפסיקה המועצה את פעילותו של החוג הזה. אליכא דרינה: אין הדבר מחוייב המציאות מכיוון שאין הוא מעל ליכולת המשתתפים להשתתף בעלות החוג. בהתחשב בערך האסטטי ומבחינת התרומה התרבותית לאזור כולו יש לחדש את פעילות הלהקה בהדרכת איש מקצוע מעולה.

המקהלה

ילד טיפוחה של רינה היא ללא ספק המקהלה. רינה משקיעה מאמצים רבים כדי לקיים את המפעל תוך התמדה במשך שנים, כדי להתגבר על הקשיים האובייקטיביים היא עוברת מישוב לישוב ומלמדת את השירים וקיימת פעילות קבועה של מקהלה בעין ירב וחצבה, וכשצריך לקיים מפגש אזורי מוכנה המקהלה על חלקיה השונים לשירה. רינה דבקה באמונה, כי שילוב עבודת כפיים עם פעילות רו-חנית מעניקה לאדם תחושה התעלות. מכל מקום נראה שלגבי רינה עצמה אכן הדבר נכון ומסירותה למשק ולמוסיקה מהווה סינטזה אידאית שהישוב זוכה להנות מפרי יצירתה.

ולעתיד: מעייניה של משפחת קליין נתונים כמובן לחינוך הדור הצעיר, הנועד למנוע הוויה של "מוז'יק" ו"קולק" הדבקה בחומר ומזלזלת בערכים רוחניים ואסתטיים. החינוך המוסיקלי הוא אחד האמצעים למנוע תופעה של נטיות לגשמיות לכן החינוך המוסיקלי והריתמיקה צריכים להיות חלק מהמערכת החינוכית החל מהגיל הרך. ביה"ס צריך להסב תשומת לב רבה יותר לחינוך מוסיקלי - ריתמי כהמשך לפעילות שהחלה בגיל הרך. הסדן ישנו, וגם הפטיש. יש ילדים ויש באזור מורים למוסיקה, עלינו רק לזווגם אלה עם אלה ולהפוך את ביה"ס לסדנה אומנותית.

רייננה: גאולה קנו.

האם... לא כל... יום... פורים?

על קוצי עצים ושיחים או על גדרות תיל, עומד מעליו וקורע ממנו חתיכות במקורו. אפשר לפעמים למצוא עץ או שיח קוצני או קטע של גדר תיל הנושאים עליהם עשרות פגרי חפושיות או מכר-סמים, שרידי ארוחותיו של החנקן. האין שמו יאה לו?

ערכה של המסכה הוא כנראה בהפחדת אויביו על ידי הגדלה מדומה של עיני החנקן. זה פטנט נפוץ בטבע, אם בצורת מסכות כגון זו ואם בצורת ציורי "עיניים" על כנפי פרפרים. תחפושות רבות בטבע והמטרות שונות ומשונות. חלקן לשנוי תדמית, חלקן להסתרת זהות או שאילת זהות זרה, וחלקן פשוט להסוואה או העל-מות. דוגמה לשנוי תדמית הם בעלי חיים המתאימים או מנסים לעשות רושם ע"י הגדלה של גופם או חלק מגופם. ההודים המתנפחים ומסמרים נוצותיהם, הכלבים המזדקפים ומסמרים את שערותיהם, החתולים המקמרים את גוּם, הדרכן המסמר את קוציו, הדג "אבו נפחה" מים-סוף המנפח את כל גופו. כל אלה הן דוגמאות להגדלת שטח הגוף לאיום או לעשות רושם. דוגמאות רבות בעולם בעלי החיים לשאילת זהות זרה ("מתקשטים בנוצות לא להם"). פטנט זה נפוץ מאד בין החרקים. מינים רבים של זבובים "מת

בילדווננו היה שגור בפינו הביטוי "לא כל יום פורים" והשיר "מדוע לא יבוא פורים פעמיים בשבוע?" היה בטוי אמת לתשוקתנו להתחפש ולהש-תעשע. אך האומנם? האם באמת לא כל יום פורים? אם נפקח עינינו לראות ונטה אזנינו לשמוע נווכח כי רבים סביבנו הם אלה העושים להם פורים בכל יום. ההבדל העיקרי בין "פורים של יום - יום" לחג הפורים הוא בכך שכאשר מת-חפשים כל יום שוב אין זה משעשע. זה חשוב למלחמת הקיום, להשגת מזון, להסוואה, לעשיית רושם, למציאת בן או בת זוג וכו'. אין זה שעשוע ואין זה חג. אלה הם פטנטים שנוצרו במהלך ההתפתחות והברירה הטבעית ואשר סייעו לנושאייהם להצליח במלחמת הקיום הממושכת. הכולטת ביותר בין ה"מתחפשים" בסביבתנו הקרו-בה היא צפור אפורה-שחורה הנושאת על עיניה דרך קבע מסכה שחורה. מסכת עיניים בדומה למ-סכות של נשפי תחפושות אך גם בדומה למסכותיהם של תליינים בימים עברו. עקב תלבושתה ועקב נמוסי השולחן שלה זכתה הצפור בשם: "חנקן". מזונו של החנקן הם החיפושיות, מכרסמים קטנים וצפורי שיר. רגליו ומקורו אינם חזקים דיים ואינם בנויים לשטע את הטרף כדרך העופות הדורסים והריהו מוצא דרכי חליפין. הוא משפד את טרפו

-חפשים" לדבורים או לצרעות ונהנים מההגנה שמספק להם חששם של טורפים מפגיעתו הרעה של העוקץ שבעצם איננו להם. בנוסף, פגשו בודאי רבים מאיתנו, אם בטבע ואם בתמונות, חרקים רבים שצורתם התפתחה לצורת עלה, ענף או קוץ. דוגמא המוכרת בודאי לרבים הוא דגם הצבעים של זעמן המטבעות (נחש המטבעות) הדומה מאד לדגם צבעיו של הצפע השומר עליו מפני אויביו היראים מארסו של הצפע.

דוגמאות מפליאות של הטוואה והעלמות מצויות על קרקע היס. העקרבוניים והאכנוניים הם דגים שצורתם וצבעיהם מדמים אותם להפליא לסלעים ולאבנים שעל קרקעית היס, ביניהם הם שוככים ללא ניע במארב לטרפם. מי שראה דגים אלה בים סוף או באקווריום של המצפה התת-ימי באילת, נוכח בוודאי עד כמה הם דומים לאבנים הנמ-צאות סביבתם. אצל דג אחר, החכאי, התפתח פטנט מפליא עוד יותר. הדג מתחבא ללא נוע בחול של קרקעית היס ורק קרן אחת של סנפיר הגב שגדלה והתפתחה למעין חוט שכצהו ציצית עור משמשת כעין חכה ופתיון לטרף ומתנדנדת מעל החול. הדגים הכאים לטעום מן הפתיון מו-פתעים על ידי הפה הגדול הנפער לעומתם לפתע מתוך החול. בתאבון...

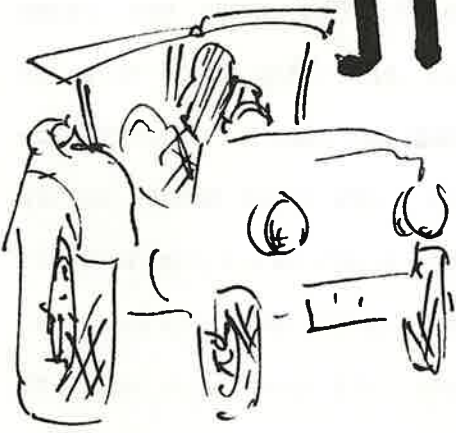
גם בעולם הצמחים דוגמאות יפות. די אם נזכיר שמות כמו פרסת הסוס, זנב העקרב, עוקץ העקרב וכדומה. אולם צמח אחד הפורח גם בעונה זו בצפון הארץ מפגין פטנטים לא נורמליים של התחזות, הטעייה ופיתוי וראוי בהחלט להיות

"מלכת אסתר" של עולם הצמחים. זהו צמח הד-בורנית ממשפחת הסחלביים. לדבורנית פרח הדומה מאד בצורתו וכדגם צבעיו לדבורה. אך, בנוסף לכך מצויידים הפרחים גם בריח זהה לריחו של הפרומון אותו מפרישה הדבורה הנקבת למשיכת הזכר להזדווגות ורבייה. ישנם מינים רבים יחסית של דבורניות ולכל מין חרית נאופיגי למין הדבורה. כשמגיע זכר הדבורה אל סניכת הדבורנית המתאימה הוא נמשך אל יפי מראה ואל ניחוחה המפתה ועולה על גב הפרח להזדווגות. והנה, לא די בכך שהדבורנית פיתתה ורימתה אותו, הרי השלכ הבא כתרגיל הוא "הצמחת קרניים". כמהלך ה"הזדווגות המדומה" נדבקים אל מצח הזכר שני גושי אבקה של פרח הדבורנית כעין זוג קרניים. לכשיבקר הנואף הקרנן דבורנית אחרת וינסה להזדווג עמה תפגענה הקרניים העשויות אבקה בצלקת הפרח, תאבקנה ותפרינה אותה. באותה הזדמנות תצמיח לו גם דבורנית זו זוג קרניים חדש. והרי, העכרת האבקה מפרח לפרח היא שכרה של הדבורנית. וכל תרגיל ההתחפשות והפתוי המרכב והמשוכלל הזה, הוא מן המשוכללים ביותר בעולם הצומח. וזכר הדבורה? מהו שכרו מכל עמלו? אף לא דבר. אפילו ההזדווגות היא על ריק. אבל על כך כבר נאמר: "סייג לחכמה תשוקה", ודי לחכימא...

גדעון כנעני

(מתוך עלון מס' 9 תשל"ט, עין יהב).

הועדה החקלאית - מחקר ופיתוח

המסגרת הכללית של תכניות המחקר והפיתוח סוכמה בימים אלה. בכוונת האזור להקדיש חלק גדול של התקציב לנושאים חדשים ברמת מחקר מתקדם או ישום אצל חקלאים.

המסגרת החדשה, מו"פ, נמצאת בשלבי התארגנות אחרונים. בעונה הבאה תטול מסגרת זו תפקיד מרכזי בפיתוח החקלאי של האזור ותרכז את הסיוע הכספי והמקצועי לישום נושאים חדשים, בנוסף לניהול השוטף של המחקר במתכונתו הקיימת.

תובא להלן סקירה של התחומים והגידולים הספציפיים שיש בכוונת הועדה החקלאית לפתח בעונה הקרובה במסגרת המו"פ.

תבלינים

בדיקה של אפשרויות השיווק של תבלינים טריים באירופה העלתה שקיים פוטנציאל גדול בנושא זה. בסיוור שערךנו, אבנר שיר ואנכי, סוכם עם שלושה סניפים של "אגרסקו" - בגרמניה, הולנד ואנגליה, על יצוא לעונה הקרובה של תבלינים טריים על פי תכנון מראש מנובמבר עד מאי. תכנית עבודה מפורטת תובא בזמן הקרוב להנהלות הישובים ובדיון שיתקיים יוחלט על דרך הביצוע ועל החלוקה בין הישובים.

קיימת התעוררות רבתי כמעט בכל אזורי הארץ וישנן פניות רבות ליצא תבלינים טריים. לדעתי, חייבת הערכה להפגין נוכחות מסיבית בשנה הקרובה כדי לרכוש לעצמה נסיון ומוניטין בסוג רגיש כזה של גידולים למרות הסיכון הרב וההשקעה הגדולה בבתי צמיחה ואמצעי קרוור, שהם תנאי יסודי לקיום הענף.

בהצעה המפורטת שתופץ בקרוב מבוססים היקפי הגידול של התבלינים השונים על ההנחה שהתחזיות של הסניפים באירופה הן מינימליות ויש להעריך לדרישה גדולה בהרבה ולהזמנות בלתי צפויות. אם הנחה זו תתאמת בחלקה, מוצע באותה תכנית להפנות את העודפים למעריך יכוש ועיבוד אזורי, וליצוא תבלינים מיובשים באריזות חצי סופיות. רווחיות של ענף כזה נמוכה בהשוואה ליצוא של תבלינים טריים אבל יש יתרון שיווקי גדול באספקה של מגוון רחב של מינים.

אפשרויות שונות להקמת מערך עיבוד לתבלינים מיובשים נמצאות בבדיקה מתקדמת וקיימות מספר הצעות שתובאנה להחלטה במפעלים האזוריים.

לאותו תחום שייך פרויקט מקביל - גידול תב-
לינים לתה רפואי. יש בידינו היום ידע מספיק,
מקצועי ושווקי, על מנת להתחיל לפתח נושא זה
במשקי מודל, במסגרת המו"פ. מידע ימסר לכל
המעוניין.

נושא אחר באותו תחום הוא גידול תכלינים
להפקת שמנים אתרים. זהו ענף שמתאים יותר כענף
משותף משלושה טעמים - א. נחוץ שטח גדול ב.
המתקן התעשייתי יקר ג. הרווחיות לדונם נמוכה.
מבדיקת נושא זה בתחנת הנסיונות עולה שיכול
השמן האתרי במספר מינים שנבדקו - גבוהה מאד
כהשוואה ליכולים המתקבלים כאזורים אחרים בארץ.

גידול ירקות לזרעים

גידול לזרעים כולל שני ענפים - יצור זרעי
מכלואים ויצור זרעים רגילים של מינים פתוחים
בעלי האבקה עצמית.

יצור מכלואים הינו ענף אינטנסיבי מאד
המחייב התמחות ומיומנות רבה, ובד"כ רווחיותו
מכל כחינה גבוהה מאד בהשוואה לדונם ירקות
ממוצע. כשיתוף עם "הזרע" נבצע כסתיו וכאביב
הקרובים אצל מספר חקלאים מצומצם חלקות מסח-
ריות ללימוד טכני של הנושא. הגידולים שייבדקו:
עגבניות, מלונים ובצל. הידע של אנשי "הזרע".

הצלחת העונה הראשונה עשויה להכניס מגידולים
נוספים לענף חדש זה, אבל הביקוש בארץ - גבוה
ויש ל"הזרע" התחייבויות קודמות לחקלאים וישו-
בים שכבר עוסקים ביצור מכלואים מספר שנים.
ייצור זרעים של זנים פתוחים קיבל ביטוי
בחלקת הניסיונות בעין יהב בצורה של חלקות

חצי מסחריות, כשלב לקראת מימוש הנושא בהיק-
פים גדולים עבור חברות הזרעים ועבור צריכת
זרעים מקומית כמידה ותקום התארגנות אזורית
לכך. קיימת נכונות לחתום על חוזים לגידול
זרעי פלפל ובצל וגידולים נוספים בהיקפים
גדולים. תחשיב מפורט של הגידולים נמצא
בועדה החקלאית לכלל המעוניין וימסר למרכזי
משקים.

סוג כזה של גידולים מתאים במיוחד לחלקות
מרוכזות וגדולות, הוא מחייב בידוד מזנים אחרים
ונחוצה השקעה בציוד מתמחה.

גידולי שדה

בהנחה שנושא הענפים המשותפים בישובים יעלה
בזמן מין הזמנים ובהנחה שהתיישבות חדשה תתבסס
על גידולים אינטנסיביים מאד על שטח מצומצם,
לצד חלקות משותפות של גידולים מרוכזים נערכנו
בשנתיים האחרונות לבדיקה ובחינה של מספר
אפשרויות.

יש בידינו היום להציע מספר גידולי תעשייה
וגידולים אחרים של "תלם ארוך" המתאפיינים
במספר ימי עבודה מצומצם ליחידות שטח גדולות
ובמיכון כמעט מלא.

לחלק גדול מהאפשרויות מצאנו גורמים
שמעוניינים לחתום חוזה התקשרות לקניית התו-
צרת, הוכנו תחשיבי גידול וניתן להעביר את
כל הידע הקיים באופן מסודר. מכיון שאין הער-
כות בישובים לחלקות מרוכזות ואין גם כרגע
פתרון לכמויות המים הנדרשות לא נכנס בסקירה
זו לפירוט הגידולים הספציפיים.

בתי צמחיה

בחלקת הנסיונות נבחנה העונה התאמת מכנים

קלים לגידול מלונים באביב במטרה להקדים

את היבול. התצפית בשנה שעברה שכנעה מספר

חקלאים להקדים את המחקר ולהקים מכנים שונים

לאותה מטרה ומידע רב נלמד מן הצורות השונות

של בתי צמחיה שהוקמו.

בעונה הבאה יש בכוונתנו להקים מכנים גבוהים,

בתכנון חדשני למגון גדול של גידולים:

פלפל סתיו - חורף ופלפל אביבי, מלונים לסתיו

המאוחר בהדליה, עגבניות בהדליה, צמחי נוי,

תבלינים לשוק טרי, עגבניות צ'רי ועוד...

המכנים המתוכננים הם וריאציות של בית צמחיה

המקובל בספרד, ומכנים המבוססים על קונסטרוק-

-צית מתכת ושרוולים מתנפחים המותחים את

יריעות הפלסטיק. בעתיד יש לבחון צורות חימום

של סוגי אנרגיה שונים, אורור והעשרה ב CO_2

עגבניות צ'רי

מסיכות רבות לא עלה גידול זה על דרך המלך,

והוא נשמר על "אש קטנה" בשנים האחרונות. בשיחה

עם מנהלי הסניפים של "אגרסקו" בהולנד וגרמניה

נמסר לנו, ששוק של 3-4 טון לשבוע של תוצרת

באיכות גבוהה יוכל לפדות 3.000 - 3.700 \$ פו"ב.

במקביל פעלנו למציאת זנים מתאימים יותר, הן

מבחינה חקלאית והן מבחינת דרישות השוק. המכון

להנדסה חקלאית הכין תכנית למיכון מכסימלי כדי

להגדיל את תפוקת יום העבודה שהיתה אחת הסיבות

שמנעו את התרחבות הגידול. מימוש התכנית מחייב

השקעה כספית של גורם מעוניין.

מוצע לרכז 50 - 60 דונם בישוב אחד אצל

מספר חקלאים אבל בתכנון ותאום מרוכזים של

מועדי השתילה והזנים, לגרום להערכות מתאימה

של "אגרסקו" ולהקים מערך מיון ואריזה משותף.

חסה אייסברג

היא גידול קצר, פשוט וחצי ממוכן. איכות

החסה בערבה טובה מאד ושילוב של קרור מיד

לאחר האסיף צריך לתת תוצר מעולה. ניתן

להתקשר עם רשת גדולה בגרמניה לעיסקה של -

500 טון לעונה, דרך "אגרסקו".

יוזכר שלחסה אייסברג התאמה טובה ללוח

המים והעבודה והיא משתלבת בתכנית המשק

המקובלת; מספר ימי עבודה נמוך יחסית ורווחית

לדונם גבוהה.

צמחי רפואה

שיטת הגידול, היבוש והעיבוד - דומה לשיטה

שפורטה לגבי תבלינים מיובשים אבל מחייבת התמ-

-חות במספר גדול מאד (עשרות) של צמחים ממינים

שונים. השוק באירופה רחב וניתן בהחלט להשתלב בו.

בתחום זה מוצע לשקול פעמיים לפני שנכנסים

אליו. כי הוא מיועד לחקלאים עם נשימה ארוכה,

בעלי עניין בנושא המסוגלים להתמודד עם הרבה

חלקות קטנות.

מידע וסיוע יינתנו לכל פונה.

אכות ושווק פלפל

סיכום סיור - גרמניה - 5-8.2.85

מטרת הסיור היתה לעמוד על השפעת גורמי
אכות שונים של פלפל "ערבה" ועל יכולת השווק
בגרמניה.

דו"ח מפורט של תוצאת הבדיקות שנערך
בגרמניה וסקירה על מערכת השווק של "אגרסקו"
שם, נמסר להנהלות ולרכזי ועדת משק של הישובים
מצאנו לנכון להביא לידיעת החקלאים את עיקרי
הדברים:

1. תחרות קשה של פלפל ספרדי יוצרת קשיים
בשווק של פלפל "ערבה" והשגת מחירים מתאימים
ואיננה מותרת יותר תקופות מתות בשווק.
2. פלפל "ערבה" לוקה בחלקו בצבע אדום מלא,
ובחיי מדף קצרים שהם כנראה תוצאה של
נגיעות בוירוס.
3. איכות המיון באופן כללי טעונה שיפור.
- הקפדה על מיון פלפל נגוע בוירוס.
- מכות מכניות בשלב השדה ו/או מערך המיון.
- נקיון הפרי מאבק ושאריות חומרי הדברה.
(בעת הביקור נתקבלה הודעה משרות הבקורת
הגרמני על משלוח פלפל שנמצא מלוכלך, וישוחרר
רק אחרי ניקוי האבק מן הפרי).

אספרגוס

קשה להמליץ על הרחבה גדולה של גידול זה
משתי סיבות: כמות המים הגדולה שהוא צורך (1200-
1800 קוב לשנה) ורמת הידע הבלתי מושלם לגבי
שלבים שונים באגרוטכניקה. אולם חשוב לזכור,
שבאירופה ניתן להשיג מחירים גבוהים במיוחד
עבור אספרגוס בחדשי החורף, הגידול פשוט
ומספר ימי העבודה - נמוך מאד.

צמחי נוי מדברים כצמחי עציץ

בכוונתנו לפתח ענף חדש זה על בסיס ידע חלקי
שקיים במכון לחקר הנגב. בשלב הראשון נתרכז
בשלושה מינים של מללויקה, שיטה מקומית ורותם.
הפרוייקט ישולב במסגרת המו"פ אחרי סיום
מספר שלבים ביורוקרטיים הכרחיים.
סקירה בנושא מטעים, פרחים וחקלאות - מים
תוכא בנפרד.

מסר: ישי אדלר

4. הפלפל חייב להארז מסודר.
5. יש להקפיד על ביצוע החיטוי בגז למניעת הופעת עובש חיצוני.
6. בשווק של פלפל נגוע בוירוס באופן חלקי נמנעת אפשרות החזקתו במלאי לתקופה ממושכת, (-לא יותר מ 7 ימים). פיזור התוצרת ללא צבירת ולאים מחייב תאום מסודר בין כל הגורמים במערכת. לא ניתן למכור במחירים גבוהים פלפל חוזר לאורך זמן. מוצע לשקול שוב הערכות מיוחדת לשווק פלפל "קלאס 2".
7. יעדי השווק העיקריים - רשתות וסוחרים בשווק הסיטונאי צריכים להכתיב את צורת האריזה.
- א. לרשתות גדולות ניתן לשלוח פלפל במיכלים של כ - 200 ק"ג, שיארזו ישר בשדה אחרי מיון בשעת הקטיפה. פלפל כזה יעבור מיון משני ואריזה קמעו-נאית ברשתות השווק. המיכלים צריכים להיות מתוכננים באופן שניתן יהיה להחזירם ארצה לשימוש חוזר.
- ב. במקביל למיון ואריזת פלפל בבתי אריזה יש, לדעתנו, צורך לעודד אריזה ביתית של תוצרת באכות מעולה. מוצע לשלם פרמיה מיוחדת לתוצרת ברמת אכות גבוהה שתקבע במבדק אכות בטרנזיט המקומי.
8. יעשה מאמץ לשיפור פעולת שירותי הביקורת.

ישי אדלר

ועדה חקלאית אזורית
מ.א. ערבה

במעלים האזוריים

שיווק עגבניות בצפון אמריקה

רשמי סיוור 29/1-5/2/85

מטרת הביקור לאמוד את פוטנציאל השווק של עגבניות מעולות ותכלינים בארה"ב ולראות כיצד נערך סניף אגרקסו בארה"ב לטיפול בעגבניות ולקידום מכירתן.

אתאר את מסלול שינוע ומכירתן של העגבניות:

שינוע - אגרקסו לא נערכה לשינוע כמויות גדולות של תוצרת ובוודאי שלא בתנאי הקור העז ששרר בארצות הברית.

הובלת התוצרת אל מסוף המטענים של אל-על, וממנו למחסן אגרקסו נעשית בעגלות ומשאיות פתוחות. משטחי העגבניות מושהים על המסלול בקור העז, הכנסת המשטחים למסוף המטענים נעשית באמצעות קלרקים שאינם מתאימים לעבודה, משטחים התהפכו על המסלול בשלג ואחרים התעוותו וקרסו. כל אלה גרמו לפחת ופגיעה באיכות העגבניות. צרמה במיוחד העדרות איש אגרקסו בכל תהליך קליטה התוצרת במסוף אל-על, אני משוכנע, שנוכחות אדם שאיכפת לו היתה מונעת את רוב הבעיות שהזכרתי. לא יכולתי שלא להשוות את התמונה שראיתי בניו-יורק לזו הקיימת בלונדון, אשר בה קיימים כנראה נוהלי עבודה אחרים.

מכירה - המכירה בניו-יורק נעשית ברובה בשוק הסיטונאי בקומיסיון ובחלקה הקטן ברשת שיווק. העגבניה הישראלית נמכרת בשוק הסיטונאי ב-2 דולר לק"ג עד 3 דולר לק"ג תלוי בגודל העגבניה. לעומת 1.3 דולר עד 1.8 דולר לק"ג עגבניות מקומיות מובחלות. המחירים בשוק הקמעונאי נעים בין 4.4 ל-6.3 דולר לק"ג עגבניות ישראליות. תלוי בגודל העגבנית וביוקרתיות הסביבה.

חשוב לציון שמחירי עגבניות האיכות מישראל שומרים על יציבות וכמעט שאינם מושפעים מהתנודות הקיימות בשוק העגבניות המקומיות.

ראיתי עגבניות "הבשלה טבעית" מתחרות לעגבניות הישראליות, מקליפורניה וספרד שנמכרו במחירים סיטונאיים נמוכים בכ-1/2 דולר לק"ג ממחירי העגבניה הישראלית.

מחירי ההנחיה לעגבניות חממה גבוהים בכ-1 דולר לקרטון ממחירי ההנחיה לעגבניות משטח פתוח. בפועל מחירי המכירה בשוק הסיטונאי והקמעונאי זהים לכל גודל.

בכל הבדיקות שעשיתי אני ושעשה אבי לפני נמצא פער בין מחיר המכירה המדווח לאגרקסו למחיר המכירה בפועל. עגבניות EL חממה ושטח פתוח נמכרו בשוק ב-14 דולר לקרטון

בזמן שהמחיר המדווח היה 12-12.5 דולר לק"ג. הרושם שלי היה שהסוחרים מנצלים את חוסר המעורבות של סניף אגרקסו בנעשה בשוק ומשלשלים את ההפרש הלא מדווח לכיסיהם. מעט יותר מעורבות בשוק יכלה להוסיף עוד 300 דולר לטון - פו"ב.

נפגשתי ושוחחתי עם סיטונאים בניו יורק ובפילדלפיה מכולם שמעתי טענות על שיטות המכירה וקידום המכירות של אגרקסו, כולם ציינו שאינם רואים את אנשי אגרקסו בשוק ושאינם מנהלים מסחר בירקות רק בטלפון.

קידום מכירות

אגרקסו עשתה מבצע לקידום מכירות בעתונות ובטלוויזיה, ראיתי את המודעות הגדולות בעתונים ומצאתי שהן מעוררות עניין ותאבון, אבל לא צוין היכן אפשר לקנות עגבניות ישראליות.

הכמויות המגיעות לניו יורק קטנות וכמובן אינן נמכרות בכל חנות, אנשים שביקשו לקנות את העגבניה המפורסמת לא מצאו אותה.

שוחחתי על כך עם סיטונאים ומנהל רשת שיווק. נאמר לי שאגרקסו היתה צריכה להיוועץ איתם לפני הפרסום, הם הציעו פרסום משותף לאגרקסו ולרשתות השווק בו יצוין באיזה רשתות שווק אפשר לקנות את העגבניות. בנוסף לכך הציעו שברשתות השווק יוצבו דוכני טעימה בהן תגשנה דיילות פלחי עגבניות לקהל הקונים.

יחודה של העגבניה הישראלית בעיקר בטעמה, ואני בטוח שפרסומה בדרכים שהציעו היה מגדיל את הביקוש.

לדעתי בוזבז הון רב על פרסום העגבניות שכן שבוע-שבועיים לאחר הפרסום כשלא מצאו הצרכנים את העגבניה בשוק, שכחו שהיא בכלל קיימת. העגבניה הישראלית בארה"ב היא מוצר ייחודי ואפילו "מעדן" דרך מכירתה והפצתה צריך להיות שונה מצורת המכירה באירופה. לדעתי צריך לתת רק לסיטונאי אחד בכל שוק את "הכבוד" למכור עגבניה זו ובמקביל למכור את העגבניות ברשתות השוק הלוקרתיות. היום נמכרות העגבניות ע"י שני סיטונאים בשוק אחד ושניהם מתחרים ע"י הורדת מחירים, על שוק חנויות הדליקטסים במנהטן.

איכות - הגעתי לניו יורק לאחר שעברנו את חבלי הלידה בלימוד שלבי הקטיפה ואיכות מיון, אבי מעידן שישב בניו יורק, העביר דיווחים יומיים ישירות לישובים והביא לפתרון רוב בעיות האיכות. המשלוחים שראיתי היו באיכות מעולה, העגבניות היו בצבע ובמצב הבשלה אידיאלי לשוק. כללית אין הבדל איכותי בין עגבניות שטח פתוח לעגבניות חממה, יתרון של עגבניות שטח פתוח בחיי המדף הארוכים יותר ובעוקץ השומר על טריותו וצבעו הירוק זמן רב יותר. התפרדה שיצרו בין עגבניות חממה לשטח פתוח היתה מלאכותית, שינוי שם העגבניות משטח-פתוח לשם אחר היה מעלה את מחירן המדווח. כאשר חזרתי לארץ התחילו שוב בעיות איכות בעגבניות שטח פתוח שנבעו מכניסת ביא"ר חדש לעבודה. יתרון של עגבניות החממה הוא בניסיון שצברו המגדלים והאורזים בהספקת תוצרת אחידה לאורך זמן. המאפיין את העגבניה הישראלית הוא הצבע הבשל שלה, חשוב מאוד שכל העגבניות בקרטון ואפילו במשטח תהיינה בצבע אחיד על מנת שיוצאו למכירה ושכולן במצב הבשלה זהה. אסור שהעגבניה תמכר בצבע ורוד שכן אז היא דומה לעגבנית מקומית מובחלת. עגבניה אחת לרוקנה בתוך קרטון אדום תפגע במכירה שכן אז ההופעה היא כשל עגבניות ממסיקו. עגבניה ממשיכה להאדים גם בקרור ולכן חשוב שעגבניות אדומות תוטסנה מיד לארה"ב ולא תושנה בלוד. רצונו לבצע שלושת משלוחים מפורזים על פני השבוע, וכך לספק עגבניה טריה במצב הבשלה מתאים לשוק.

גודל העגבניות נקנות ע"י הצרכנים ביחידות בודדות ולכן עגבניה גדולה היא יקרה מדי עבורן. הגודל האידיאלי הוא גודל E.L.

כמויות. אגרקסקו תכננה לשוק בארה"ב כמות של 900 טון עגבניות משטח פתוח, להערכתו לא היתה אגרקסקו מסוגלת למכור כמות כזו ואף חצי ממנה בארה"ב. כחמישים אחוז מהעגבניות הישראליות נשלחו לגרמניה והשאירו פו"ב נמוך בכ-200 דולר מהעגבניות שנשלחו לארה"ב. כאשר בררתי נקודה זו בארץ נאמר לי שסניף ארה"ב קיבל את כל הכמויות שביקש, והמשתמע מכך הוא שהסניף לא מסוגל היה למכור כמויות מעבר למה שמכר. אני משוכנע שמעורבות גדולה יותר בשוק וקידום מכירות היו מגדילים את הזמנות הסיטונאים ורשתות השיוק. בעיה נוספת שהועלתה בפני היא מגבלת מקום הובלה זול בטיסות לארה"ב, נמסר לי שנפחי הובלה גדולים מעט ממה ששלחנו היו מחייבים התקשרויות עם חברות תעופה נוספות לאל-על במחיר גבוה בהרבה במחיר הנובלה של אל-על לניו יורק.

נקודה זו חייבים לבדוק שכן מחיר גבוה יותר להובלה לא יצדיק יצוא לארה"ב.

הערכות לשנה הבאה.

- (1) יציבות המחירים מאפשרת הקדמת היצוא לנובמבר.
- (2) יתרונו בשוק הוא בעגבניות מעולות, חייבים להקפיד על איכות מעולה העולה בהרבה על הסטנדרטים המקובלים בארץ.
- (3) יש לתכנן היקף שטחי עגבניות ליצוא כך שנוכל לספק כמות גדולה של עגבניות מעולות ליצוא.
- (4) לדעתי אפשר יהיה להגדיל את אחוז היצוא משטח פתוח ע"י הדליית הזן בר 54.
- (5) כל המתואר בדו"ח אינו שונה מהתאור שקיבלתי מאנשים שביקרו בסניף בעונה הקודמת, כל הסיפ על הערכות למכירה לא היו נכונים.
- (6) מאחר ואגרסקו לא הצליחה להסיק מסקנות נאלצים אנחנו להסיק שאין כל טעם להמשיך לייצא עגבניות לארה"ב בשיטה הקיימת.
- (7) לדעתי ולדעת חברי בהנהלת מפעלי הערבה, עלינו למכור את העגבניות בארה"ב שלא באמצעות אגרסקו.
- אנחנו דורשים לאפשר לנו לבצע את המכירה בארה"ב ובקנדה תוך התחייבות של אגרסקו ושלנו שלא להתחרות אחד בשני בארה"ב ע"י הורדת מחירים. כדאי להגדיר יעדי שיווק שונים לנו ולעגבניות של אגרסקו.
- העגבניות מהערבה לא ימכרו תחת השם כרמל וכך לא יהיה פיתחון פה לטוענים שפגענו בשם החב ובשמן של עגבניות החממה.
- (8) הפוטנציאל הטמון בשוק האמריקאי הוא גדול וחבל לבזבזו בנסיון נוסף של אגרסקו להתמודד חוסר היעילות והמסורבלות.
- (9) אין תחליף לאיכפתיות של המגדלים עצמם ונציגייהם הישירים בנוגע להצלחת שווק העגבניות.

ת ב ל י נ י ס .

הדרישה לתבלינים הטריים בניו יורק קטנה בהרבה מזו של אירופה אבל השוק מתפתח יחד עם האופנתיות שבאוכל האירופאי.
צריך לבצע משלוחים ניסיוניים במקביל לפתוח השוק באירופה.

אבנר שיר

משולחן המועצה

פרוטוקול ישיבת מליאת המועצה נ' 111

התקיימה במשרדי המועצה בתאריך 30.10.84

סדר היום : הקמת ישובים חדשים.

הוחלט בכפוף להחלטת המועצה מתאריך 25.5.84 לפנות למחלקה להתישבות, לתנועת המושבים ולמשרד החקלאות למען יקימו באזורנו את הישובים המיועדים כתוכנית המתאר של המועצה בהקדם האפשרי.

ישובים אלה יקומו בתכנון משותף של כל הגורמים כולל נציגי האזור ויתחשבו בצרכים ובבעיות של הישובים, הן מבחינת המכנה החברתי והארגוני והן מבחינת מכנה המשק ואמצעי היצור.

ישובים אלו יקומו על בסיס גרעיני נח"ל שיעברו תקופת הכשרה וגיבוש ב'צוקים'.

אין אנו רואים בחקלאות אמצעי יצור בלעדיים וצריך לחפש אמצעי יצור חליפיים לחקלאות כגון תעשייה ותיירות.

על מנת להגיע ליעד זה בהקדם האפשרי אנו פונים למחלקה להתישבות, לתנועת המושבים ולמשרד החקלאות לפעול בהקדם להקמת חברה לפיתוח בשיתוף הסוכנות היהודית ובניהול הועדה החקלאית של מועצה אזורית ערבה שמטרתה לקדם הכשרת שטחים ממזרח לנחל ערבה, עכור ישובים חדשים והשלמת משבצת לישובים קיימים, לפתח את הגידולים החדשים הנשענים על התלם הארוך, מיכון מלא, אפשרות לעיבוד תעשייתי ושימוש במים מליחים (פרוגרמה של הסוכנות והמועצה קיימת).

כצעד נוסף להגשמת מטרה זו אנו רואים בהקמת המו"פ הכרחי. פיתוח מואץ של

קידוחי מים ממזרח לנחל ערבה.

אילן אורן
ראש המועצה:

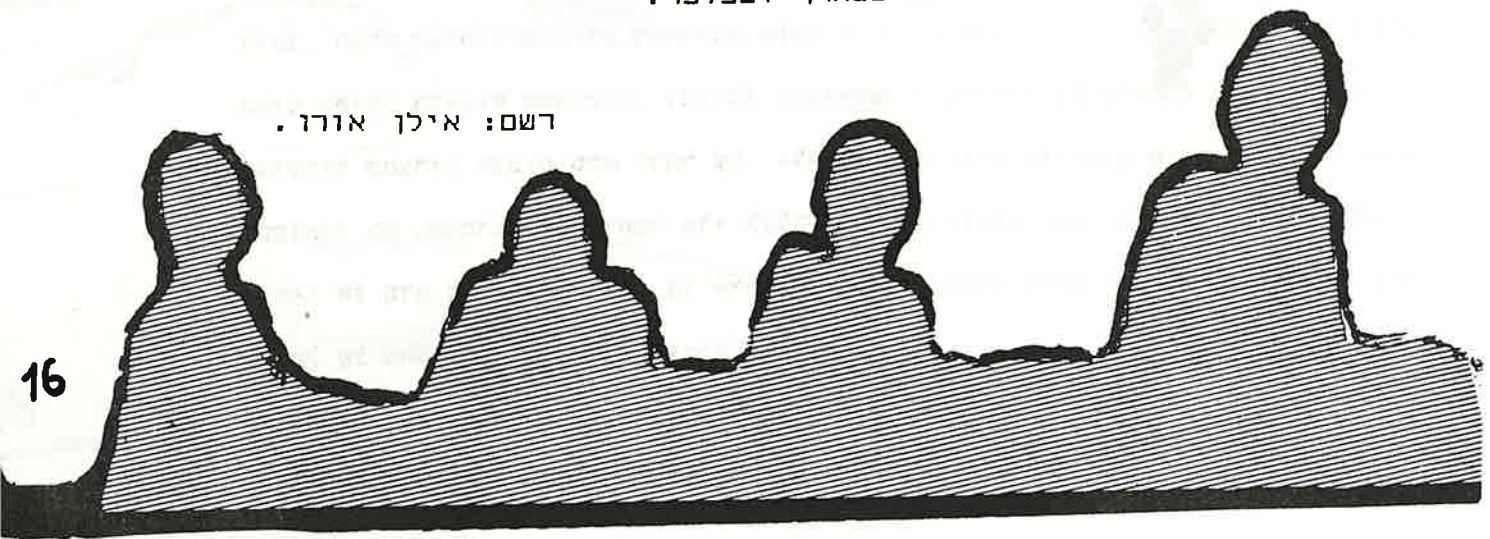
סדר יום:

1. אישור תוכנית קיצוצים באגרת חינוך,
2. קביעת אגרת חינוך למימון הוצאות במערכת החינוך,
3. מעבדה לשרות שדה,
4. אישור פרוטוקול 115,
5. אישור עקרוני לחלוקת מים שוה באיכות זהה ובמחיר שוה,
6. גידורפארק שיזוף והכרזה על שמורה.
7. מנהל מח' פיתוח במו"פ.
8. אישור תב"ר.

החלטות:

1. אושרה תוכנית הקיצוצים כפי שהוצעה ע"י פלד. אגרת החינוך המקוצצת הובאה לאישור ומצורפת בזה.
2. הוצגה פעילות ביה"ס בכל התחומים ע"י אמנון מנהל ביה"ס. הדיון יתקיים באחת הישיבות הבאות.
3. אושרה הקמת מעבדה לשרות שדה וקליטת מנהל מעבדה במימון 50% ע"י המושבים ו50% ע"י לשכת ההדרכה.
4. אושר פרוטוקול מס' 115.
5. הוחלט לאמץ ההחלטה הקודמת של המועצה לגבי הקמת הישוב שיזוף העוסקת גם בשאלת אמצעי היצור כולל מים.
6. נושא גידור השיזוף יובא לדיון חוזר לאחר שתהיה הסכמה מלאה בין כל הגורמים באזור כולל הסוכנות היהודית לגבי יעוד השטחים השונים, עד לשלב זה - מתנגדת המועצה לגידור שיזוף. המועצה מתנגדת בכל תוקף להכרזה על שטח השיזוף כשמורת טבע.
7. אושרה מועמדותו של ישי אדלר לתפקיד מנהל מחלקת הפיתוח במו"פ ערבה.
8. אושר תב"ר ע"ס 200 מיליון שקלים כמענק של קרו החינוך לבניית מעונות יום בפארן ובצופר.

רשם: אילן אורו.

כיפה אדומה 1985

יצאתי את ביתי באחד מלילות דצמבר. היה זה ליל חורף בהיר עם ירח עגול וכוהק וקור עז הצורב את חלקי הגוף החשופים. במרחק מטרים ספורים מביתי פגשתי בזאב. הוא לא שאל אותי היכן גרה הסבתא שלי ואני לא חבשתי לראשי מצנפת אדומה. הוא אפילו לא גילה התענינות מיוחדת בתכולתו של פח האשפה שאחזתי בידי. הוא רק שינס זנבו בין רגליו ומיהר לאחת מן הרפתות הסמוכות לסעוד את ארוחת הערב שלו כשהתפריט המוצע לאותו ערב לא היה בדיוק מרק של סבתות אלא בשר עגל רך וצעיר: ובכך זהו איננו קטע מהספר כיפה אדומה, וגם לא תיאור מסע ספארי בערכות אפריקה. זה התרחש השבוע בפארן כדרכי אל מיכל האשפה שליד ביתי. מסתבר שזו אינה פגישה יוצאת דופן. רבים מאיתנו נתקלים לאחרונה בתוך תחום המושב בזאבים משוטטים, ואפילו בצבועים הצועדים בחצרות הבתים, שלא לדבר על יללות מקפואות דם המנסרות את הדממה מדי לילה. פניתי אל מדף הספרים שבביתי בו אוסף לא מבוטל של מחקרים בנושא חיות וטבע, ולא הצלחתי למצוא ולו שכיב אינפורמציה על שכני החדשים המשוטטים מדי לילה סביב ביתי.

הבורות המדהימה שלי בנושא הטרידה את מנוחתי,
ומחוסר ידע התחיל לנקר במוחי החשש שמא חיה
זו מסוגלת לפגוע בפעוט היוצא בלילות את
הבית לתור אחרי הוריו "האבודים" או אולי
להעביר את מחלת הכלבת. החלטתי ליצור קשר
עם גיורא אילני שהוא הזואולוג של החברה להגנת
הטבע, ואכן נמסר לי שכמעט לא נמצא חומר כתוב
על הזאב החי באזורנו, וזאת משום שלא נערכו
מחקרים של ממש בנושא זה, סטטיסטית לא ידוע על
מקרים בהם התנפלו זאבים על בני אדם למטרת טרף.
לעומת זאת דווח בשנים האחרונות על מקרים בהם
כלבים (שהם בני משפחה של הזאבים) התנפלו על
בני אדם למטרת טרף, וזאת דוקא משום שהכלבים
קרובים יותר לאדם ומודעים לחולשותיו.
לכן אמהות יקרות הרגענה! אתן יכולות
לצאת לעיסוקיכן ללא כל חשש שהזאב יפרוץ
לביתכן! למרות הידיעה המעודדת לא רצוי לסמוך
על הסטטיסטיקה בעיניים עצומות, ולא רצוי
להשאיר פעוט לבד בלילה בשטח מדברי.
ובאשר להעברת מחלת הכלבת; באזורים מדבריים
מחלת הכלבת היא נדירה. לא ידוע על חיות
נגועות דרומית לירוחם או לעין-גדי וזאת
משום שתפוצת החיות באזורים מדבריים היא
דלילה. למרות זאת לא יתכן שבעלי החיים
שאנו מגדלים לפרנסתנו יהיו הפקר ללהקות

זאבים מורעבים החודרים לתחום המושב.
במקום לבזבז את זמננו במשא ומתן עם חברות
הביטוח על פיצויים בעבור נזקי טריפה עלינו
להשקיע מעט מחשבה לפתרון הבעיה. להלן מספר
פתרונות שהוצעו על ידי גיורא אילני;
א. הקמת תחנת האכלה מסודרת מחוץ לתחומי
המושב.

ב. שמוש מרתייע בקליע מיוחד הנורה מרובה
ציד שלא למטרת הרג. הקליע הנ"ל הוא
בעל אפקט קולי בלבד לדחיית חיות והוא
נוסה בהצלחה בנמרים שחדרו לשטח ישוב.
ג. וכמובן סגירת שערים ופרצות.
אני מקווה שהדברים יבואו על פתרונם בזמן
הקרוב ושנמשיך לחיות בשלום עם עולט החי
הסובב אותנו.

רונית רטנר

חניצת נזקי בר מחקלאות, אלה זה טוב?

הריכוז הגבוה של בעלי חיים מסוימים בשטח

גורם לפעמים לנזקים לא קלים.

השאלה הנשאלת היא כיצד למנוע נזקים אלה? אפשר לנסות לפתור את הבעיות בעזרת פתיונות מורעלים, אך לשיטה זו כמה חסרונות רציניים: ראשית - הרעל אמור להרוג את כל מי שיאכל ממנו ואיננו מבחין בין בעל חיים המזיק לבין המועיל. שנית - את הרעלים לא מחלקים בחינם והחקלאיים משלמים תמורתם כסף טוב.

חסרוננו הנוסף של הרעל הוא תגובת השרשרת הע-לולה להוצר עקב השמוש בו. לדוגמא - חקלאי מסוים פיזר גרעיני חיטה מורעלים מסוג "רוש" בכמות גדולה מהדרוש - עקב נזקי מכרסמים בזריעה. מכרסם מסויים אכל מהגרעינים ומת.

את גווית המכרסם המורעל גילה חנקן, הוא אכל את הגוויה ומת גם הוא, ואת גווית החנקן שהורעל גילה שועל. גם הוא אכל את הגוויה, הורעל ומת. מכיוון שגם החנקן וגם השועל הנם כידוע לכולנו: בעלי חיים המועילים לחקלאות-

בכך שהם טורפים מכרסמים וציפורים- הרי שבמותם גרמנו להפרה של האיזון הטבעי ובכך איפשרנו את קיומם של יותר ציפורים ומכרסמים מזיקים בשטח. העבודה במניעת נזקי חיות בר בחקלאות באה כדי למנוע מקרים דומים לאלה שהזכרתי לעיל, ותוך כדי כך לצמצם עד למינימום את נזקי חיות הבר לחקלאות.

תפקידנו הראשון הוא לקבוע את סוג המזיק.

לא אחת נתקלנו בחקלאים המשוכנעים כי נגרם

העבודה במניעת נזקי חיות הבר בחקלאות באה

כדי לנסות לתת תשובות לחלק מהבעיות הנוצרות עקב קיומה של החקלאות האינטנסיבית בליבו של שטח מדברי.

כדי להסביר את הצורך בעבודה מיוחדת זו יש צורך לציין כי כאשר אנחנו נוטלים לידינו שטח מדברי ומכשירים אותו לחקלאות- הרי שבהכרח אנחנו גורמים לפגיעה באיזון הביולוגי אשר

התקיים שם עד אז. בעלי החיים, אשר עד אז התקיימו ממה שסיפק להם הטבע, גילו לפתע פת-

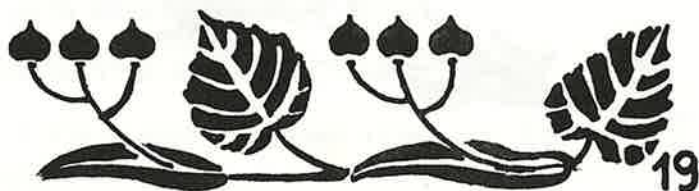
-אום שהם חיים במעין "גן עדן" המספק להם מזון ומים בכמויות בלתי מוגבלות כמעט, לאורך כל השנה. גורם זה משפיע לטובה על רבייתם, ועקב התקיימותם של אותם בעלי חיים על המזון שמספקת להם החקלאות- חלקם גורם נזקים שאנחנו מנסים למנוע. בנוסף לכך- מהווה החקלאות בישובי

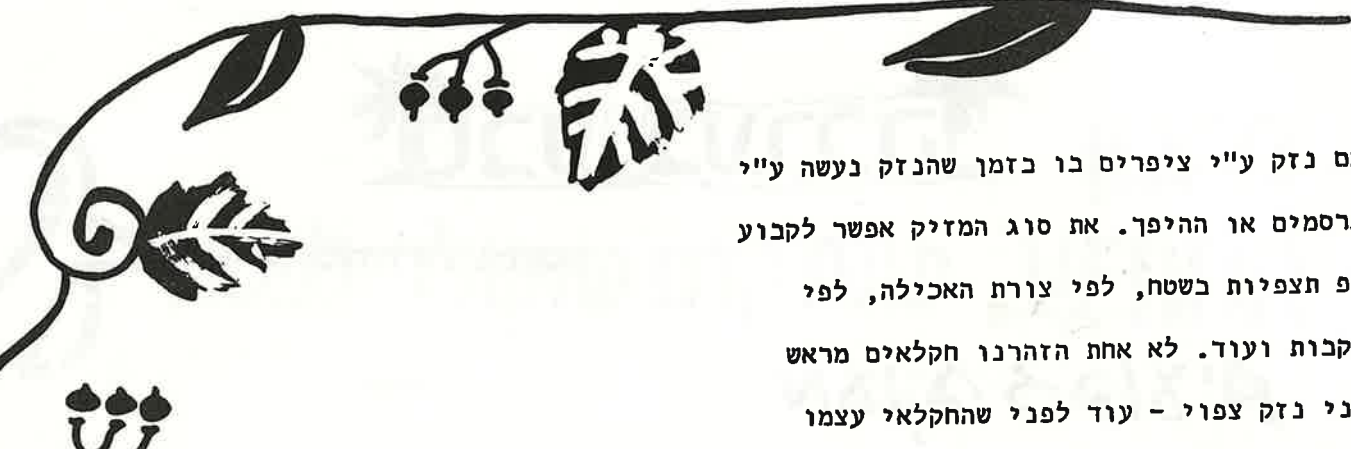
הערבה מעין שרשרת בלתי רצופה של איים ירוקים בלב המדבר, ואותם איים ירוקים מהווים

עבור בעלי החיים מעין נווה מדבר המושכים אליהם בעלי חיים שחלקם מזיקים ממרחק רב.

די לנו אם נעיק מבט על אוכלוסיות הציפורים החיות בשולי השטח החקלאי ונשווה אותן לנו

החיים הרחק ממנו כדי שניווכח לדעת שבשולי השטח החקלאי גדולה האוכלוסיה בהרבה.

להם נזק ע"י ציפרים בו בזמן שהנזק נעשה ע"י מכרסמים או ההיפך. את סוג המזיק אפשר לקבוע ע"פ תצפיות בשטח, לפי צורת האכילה, לפי העקבות ועוד. לא אחת הזהרנו חקלאים מראש מפני נזק צפוי - עוד לפני שהחקלאי עצמו הבחין במזיק.

רשימה חלקית של בעלי החיים המזיקים לחקלאות כוללת את העכבר המצוי, הגרביל, הארנבת והדרבן, הקורא, החגלה, הבולבול ויוני הסלע, זוהי כאמור רשימה חלקית בלבד.

השיטות המופעלות על ידנו נגד אותם מזיקים כוללת ציד מבוקר, לכידה מבוקרת, הרעלה מבוקרת ודחייה בעזרת גדר חשמלית.

העבודה מתבצעת כמימון המועצה ומטעמה ולמעשה בשום אזור אחר בארץ לא מתבצעת עבודה דומה.

על כך חקלאים וחובבי טבע כאחד, חייבים להכיר תודה למועצה האזורית על פעילותה בתחום זה.

חשוב לציין את עבודתו המבורכת של זהר צוק-

רמון הנשלח אלינו מטעם המכון לחקר שמירת

הטבע של אוניברסיטת ת"א, המלווה ומנחה את

העבודה מאז תחילתה לפני כעשר שנים והמגיע

לאזור אחת לשבועיים, ליומיים שלושה, כדי

לסייע בביקורת על הנעשה בשטח ובייעוץ

והדרכה מעשית.

לסיכום: בזכות העבודה במניעת נזקי חיות

בר- נחסכת לחקלאים הוצאה כספית גדולה

המיועדת לרכישת רעלים שונים, נזקי בעלי

החיים לגידולים ולפירות פוחתים בהרבה

ובנוסף לכל אלה האזור בו אנו חיים, המדבר

הסובב אותנו מהווה מעין שמורת טבע ליחודית

המאכלסת בתוכה בעלי חיים יפים ונדירים כמו:

הצב, חרדון הצב, הזאב, השועל, הקרקל,

הצבוע ועוד. דווקא בימים קשים אלה, ימים של

קיצוצים וצימצומים וחקלאות הנתונה במשבר

קשה כדאי וחשוב לנו לחשוב כיצד ניתן לנצל

את אותה שמורת טבע המקיפה אותנו לצרכים

מסחריים כמו תיירות פנים וחוץ.

פגיעה באותם בעלי החיים ע"י הרעלה וציד

בלתי מבוקרים עלולים להביא לכליה על אותם

בעלי החיים ואילו לנו ייגרם צער שיהיה

בבחינת בכיה לדורות.

טבע בערכה

רשתות שמורות הטבע

מעקב צבועים

באזור השיזף נערכה לכידת צבועים לצורך

סימונם בקולר - רדיו. מבצע הלכידה נערך

בשיתוף עם קבוצת חוקרים מדרום אפריקה.

ולאחר כשלושה שבועות נלכדו 2 צבועים: זכר-

שנקרא בשם נגב והוצמד לו קולר לבן עם גופים

זרחניים ונקבה בשם ערבה, לה הוצמד קולר שחור.

במידה ומישהו יזהה את אחד הצבועים המסומנים

אשמח לקבל את תצפיתו.

שבוע שמירת הטבע

בשבוע שמירת הטבע נערך מבצע לשיפור פני

שמורת עין צין ובמבצע זה השתתפו כתות ז'-י"א

מביה"ס "שיטיים". התלמידים עסקו בפריצת שבילים,

שילוט מחדש, גידור וניקוי האתר.

תושבי האזור מוזמנים לבקר בשמורה.

רשם: מנחם עבדי

פקח רשות שמורות הטבע

בערה

ברבורים בערבה

הופעת הברבורים כארץ וביחוד באזור הערבה

יש בה חדוש מרענן.

הברבורים שדרך כלל חיים ומתרכבים באירופה

מרחיבים את תפוצתם, כנראה, בגלל עודף ברבורים

באזור המחיה הטבעיים. המאבק על תחומי המחיה

ומקורות המזון גורם לצעירים לעזוב את ארץ האם

ולחפש נחלות חדשות. הברבור שאינו עוף תעופה מובהק

ואינו בנוי למעוף ארוך (שכן כנפיו קצרות

וקטנות יחסית לגודלו), מוציא הרבה מאוד אנר-

-גיה בתעופה, לכן הברבורים מגיעים לארץ בא-

-פיסת כוחות ובכשליש ממשקלם הרגיל. עקב כך

אחוז התמותה ביניהם גבוה מאוד.

הברבור שהגיע לארץ נקרא הברבור המצוי.

בצעירותו צבעו אפור ומקורו אפור-חום. בהגיעו

לכגרות צבעו הופך לבן ומקורו הופך אדום עם

תפיחה שחורה בבסיסו. לערבה הגיעו 13 ברבורים,

שלושה מהם נשארו בחיים והועברו לגני חיות בצפון,

3 עפו לכיוון לא ידוע ו - 7 מתו זמן קצר

לאחר הגיעם.

מתכון החודש: עוגת קרם שוקולד לפסח

ט ו ר ט

6 חלבונים

6 כפות סוכר

2 כפות קקאו

הרבה קליפות תפוזים

אופן ההכנה:

מקציפים את החלבונים עם הסוכר לקצף חזק. מוסיפים את הקקאו וקליפת התפוזים.

אופים בתבנית עגולה מס' 26 משומנת.

ק ר ם

100 גר' שוקולד מריר מומס בשלוש כפות מים. מוסיפים 2.1/2 כפות קקאו, 3 כפות

סוכר ומבשלים על אש קטנה עד שהסוכר נמס (אם יש צורך, הוסיפי עוד 2-3 כפות

מים). מטירים מהאש. במיקסר מערבלים 200 גר' חמאה עם 6 חלבונים ומוסיפים

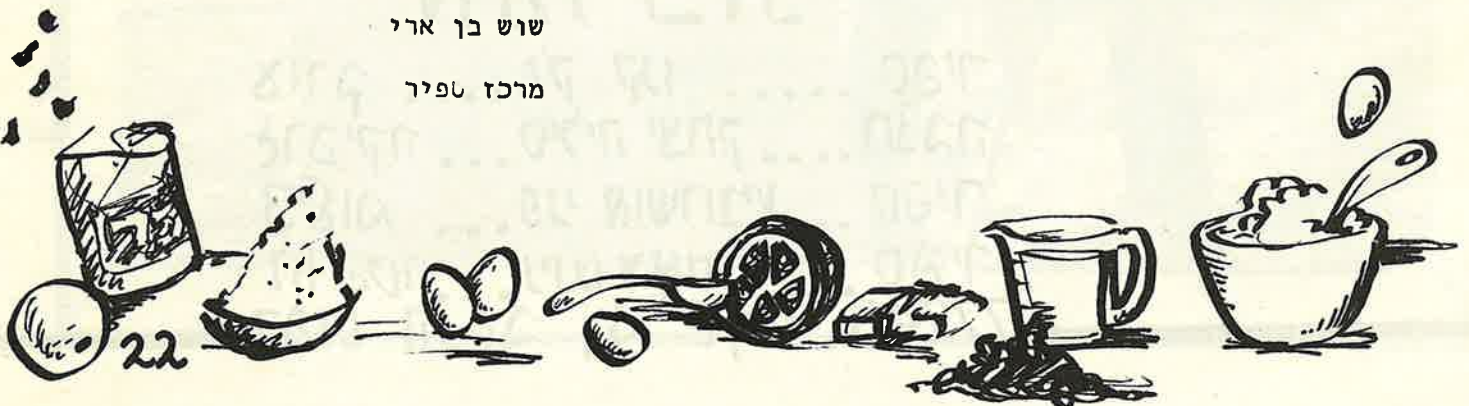
את הקרם כשהוא קר.

את הטורט אופים וכשהוא קר שמים עליו את הקרם.

ב ת א ב ו ן

שׁוֹש בֶּן אֲרִי

מרכז ספיר

טבע בעדכרה ונחום

חשבון חשבון סוף חשבון: שזוהו

מחנה צה"ל

קריאת יום הברכה

מצרכות

ספיר	זק קנו	צורק
חצבה	סיליה יצחק	גרפיקה
ספיר	פני אושרוביץ	צ'יאו
ספיר	נינט צאוזמר	הרפסה
77243	ג"ש, טע	דמוס הנצב